

Naročnina

Dnevna izdaja

za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov

1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po 2 D, 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nevrnjeni
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2326

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ustavna borba
na Poljskem

Od prevrata maja lanskega leta traja na Poljskem latentna borba med vlado in parlamentom. Vlada sestavljena po volji maršala Pilsudskega izvršuje vso oblast, parlament izvoljen od ljudstva pa v svoji pretežni večini te politike ne odobrava.

Dva dolgoletna prijatelja in boritelja za svobodo poljskega naroda, za uveljavljanje demokratičnih načel, si danes stojita nasproti kot voditelja dveh po miselnosti diametralno nasprotujočih si skupin.

Maršal Pilsudski, vojni minister, na eni in predsednik parlamenta Daszyński, vodja poljskih socialistov, na drugi strani. Prijatelja v mladih letih sta oba skoraj četrt stoletja delovala skupno v vrstah revolucionarjev, borcev za svobodo poljske države, za uveljavljanje demokracije na najširši podlagi. Bila sta ideologa onega pokreta, ki je, temelječ na načelih nesporne pravice suverene ljudske volje, prinesel svobodo ne samo poljskemu narodu, marveč bil tudi odločilen za vstvaritev nove Evrope.

Po vojni sta se razšla.

Maršal Pilsudski je popolnoma spremenil svoje stališče. Stopil je na čelu vojne lige, podpirane od bivših dobrovoljcev in visoke buržoazije, v odkrito borbo proti parlamentu in proti vsem pridobitvam na polju demokracije. Z redko brezobzirnostjo je ponovno ožigal parlament radi njegovega delovanja in odporosti proti maršalovim poskusom. Iz ust državnikov doslej niso še padle take besede na račun poslancev kakor jih je tekom zadnjega leta v presledkih spustil maršal Pilsudski na račun sejma, na račun političnih strank. S temi napadi je soglašala vlada in z njo približno ena tretjina poslancev, na katere vlada g. Switalskega lahko računa. Ta skupina smatra, da je parlamentarizem škodljiv za poljsko državo. Ker je v njej anacionalen element precej močan in ker so Poljaki sami razcepjeni na kakih dvanajst političnih skupin, zato da je demokratična ureditev nevarna za obstoj republike. Precej močan monarhistični pokret, ki ima svoje središče v starodavni Vilni pod vodstvom kneza Radziwiła, stoji v najboljši zvezi s to skupino, upajoč, da bo preko nje in z njeno pomočjo vstvaril svoje sanje o ystajenju velikopoljskega kralja.

Sejmiski maršal Daszyński, že v Avstriji znamenit parlamentarec, pa je ostal zvest svojim načelom. Dasi ravno je v visoki starosti, je vendar še vedno idejni voditelj demokratičnih elementov. Predsednik je najmočnejše stranke in se z njo v parlamentu in med ljudstvom odločno bori za ohranitev demokratičnih ustanov.

Skoraj poldrugo leto že traja odkrita borba med obema skupinama, ne da bi prišlo do odločilne poteze z ene ali druge strani. Maršal Pilsudski vlada, sejm zboruje. Vlada se za sklepe parlamenta le malo zmeni, parlament pa od časa do časa vprižori kako demonstracijo proti vladi. Nezdravo je tako stanje in vsa uprava precej trpi. Zakonodajna počiva; vlada se omejuje le na izdajanje raznih uredb, ki se striktno izvršujejo. Vsi veliki župani, vsi okrajni glavarji in večinoma tudi župani večjih občin so aktivni častniki. Vse državen aparat je tekom te borbe tako preustrojen, da je popolnoma v rokah maršala Pilsudskega. Časopisna cenzura je zelo stroga. Vse živi v negotovosti, v pričakovanju odločilnega udarca s te ali one strani.

Že spomladi se je ta odločitev napovedovala za jesen, ko se sestane sejm. In res so vse opozicijske stranke, ki imajo veliko večino v parlamentu, izvršile za to zasedanje vse priprave, do odločitve pa vendar še ni prišlo. Ko se je sestal parlament na svojo prvo sejo, je prišlo — kakor znano — do znanega incidenta s častniki, ki so zasedli sejmko zgradbo. Parlament je bil odgoden za mesec dni. Medtem obe skupini delata veliko propagando. Vse se zdi, da nismo daleč od odločilne poteze.

Večina parlamenta zahteva takojšen odstop vlade in svobodne volitve pod vodstvom parlamentarne vlade.

Predsednik vlade pa zahteva takojšen razpust sejma, ne da bi govoril o novih volitvah. Zahteva pa spremembo ustave v tem smislu, da se dajo predsedniku vlade čim najširša pooblastila, prerogative parlamenta pa naj se omejijo.

Vladni list »Czas« pa omenja sledeče tri možnosti: 1. Padec vlade vsled izglasovanja nezaupnice od strani sejma ali radi notranjih nasprotstev. Ta predpostavka ni verjetna. Vlada je konečno le imela precej uspeha tako

Delo eksekutive kat. episkopata

Belgrad, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Eksekutiva katoliškega episkopata: škofje dr. Bauer, dr. Bonefačić, dr. Jeglič in dr. Rodič, se je danes mudila v pravosodnem ministrstvu, kjer je razpravljala z načelnikom katoliškega oddelka dr. Čičićem o proračunu katoliške cerkve. Pretresali so vsa vprašanja zadevno materijelnih potreb episkopata z ozirom na proračun pravosodnega ministrstva. Dalje so se

škofje javili v trgovinskem ministrstvu, kjer so razpravljali o vprašanju verouka na trgovskih šolah. Obiskali so tudi gozdarsko in rudarsko ministrstvo.

Danes bi se bil moral vršiti med njimi in predstavnikom svetega Sinoda skupen sestanek. Ker pa je imel danes patriarh Dimitrije svojo krstno slavo in je bil zadržan, se je ta sestanek odložil na jutri.

Ločeni uradi v banovini nemogoči

Resen opomin uprave dravske banovine

Ljubljana, 21. nov. AA. Uradno se objavlja: Kr. banska uprava dravske banovine je prejela v zadnji dobi od raznih občinskih uradov iz bivše mariborske oblasti vloge, v katerih se vlagatelji zavzemajo za to, da bi dosedanji oblastni uradni aparat deloval v okviru kr. banske uprave dravske banovine še nadalje v Mariboru.

Vse došle vloge so izdelane po skupnem vzorcu, iz česar se more sklepati, da gre za organizirano akcijo, naperjeno proti smotnosti in dosledni izvedbi zakona o banski upravi. Javnost se opozarja, da je tako početje, s katerim se ustvarja nepotrebno vznemirjenje prebivalstva in neti nerazpoloženje napram veljavnim zakonom in obstoječemu stanju.

nedopustno in se bodo v bodoče proti inspiratorjem in pošiljateljem sličnih vlog uporabila zakonita sredstva.

Vprašanje upravnega ustroja je z zakonom o banski upravi za vse in vsakogar končno veljavno rešeno. § 33 tega zakona izrecno določa, da za posle banovinskega področja ne sme biti ločenih uradov. Pač pa sme ban za te posle dodeliti občeupravnim oblastvom prve stopnje strokovne referente v breme banovinskega proračuna. To zakonito pooblastilo nudi dovoljno jamstvo za intenzivno in ekspeditivno izvajanje poslov banovinskega področja. Vsaka bojazen glede zapostavljanja izrednih delov banskega območja je povsem neosnovana.

Proti destruktivni pisavi
bulvarnega časopisja

Oklic Masarykovega zavoda za ljudsko prosveto

Praga, 21. nov. AA. Masarykov zavod za ljudsko prosveto objavlja utemeljen protest proti takozvanemu bulvarnemu časopisju. S svojim opisovanjem zločinov in vrzličnim prizadevanjem, da jih opisuje samo s senzacionalne strani, budi to časopisje in vzgaja najhujše nagone velemestnih množic ter deluje tako ne-

izbežno destruktivno in povzroča splošen razpad vseh zdravih čustev v prebivalstvu. Zato poziva zavod vso češkoslovaško javnost in vse češkoslovaške javne in prosvetne delavce, da se z vsemi svojimi silami upro pogubnemu delovanju tega časopisja. (Tudi v naši državi se je žal to bulvarno časopisje le preveč razpaslo.)

Trgovska pogodba
s Špansko uzakonjena

Belgrad, 21. novembra. (AA) Danes je bila uzakonjena trgovinska pogodba med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Španijo. Pogodba je bila podpisana 27. septembra t. l. v Madridu po naši trgovinski delegaciji, ki ji je bil predsednik naš kr. poslanik v Madridu g. Dragomir Janković. Pogodba bo stopila v veljavo po izmenjavi ratifikacijskih listin v Madridu v prihodnjih dneh.

Imenovanja
v tehničnem oddelku banovine

Belgrad, 21. novembra. (AA) Z ukazom Nj. Vel. kralja so bili na predlog ministra javnih del inž. Savkovića postavljeni med drugim v dravski banovini:

v tehničnem oddelku načelstva okraja Kranj za tehničnega svetnika Emer Fran inž., za tehničnega višjega pristava Pavel Miklauc, inž., oba tehnične sekcije v Kranju;

v tehničnem oddelku načelstva okraja Ljubljana za tehničnega svetnika Avrelj Kopal in Karel Sturm, inženjerja tehnične sekcije v Ljubljani, za tehničnega višjega pristava Rudolf Kralj, inšpektor tehnične sekcije v Ljubljani, za praktičnega tehnička Franc Jerina, praktični tehnik tehnične sekcije v Ljubljani;

v tehničnem oddelku načelstva okraja Novo mesto za tehničnega svetnika Ahlfeld Valter, inž. tehnične sekcije v Novem mestu;

v tehničnem oddelku načelstva okraja Celje za tehničnega svetnika Ivan Marek, inšpektor tehnične sekcije v Celju;

v tehničnem oddelku načelstva okraja Maribor za tehničnega svetnika Oskar Jeran, inšpektor tehnične sekcije v Mariboru, za tehničnega višjega pristava Janko Kukovec in Feliks Celestina, inženjerja tehnične sekcije v Mariboru, za praktičnega tehnička Josip Preteršek, praktični tehnik tehnične sekcije v Mariboru.

v zunanji politiki kakor tudi pri konsolidaciji gospodarskih in finančnih razmer. 2. Možnost sporazuma med vlado in sejmom v ustavnem vprašanju. Tudi taka rešitev ima zelo malo izgledov na uspeh, ker je borbeno razpoloženje stopnjevano do skrajne napetosti. 3. Razpust sejma in nove volitve. Ta rešitev se zdi najverjetnejša. Vladni krogi se za njo zavzemajo, zato ni dvoma, kako bi take volitve izgledale. Vsekakor pa je notranji politični razvoj Poljske na preokretu.

Solijska pogajanja

Sofija, 21. nov. AA. Bolgarska agencija poroča, da je bila današnja seja bolgarsko-jugo-slovenske konference, ki ji predseduje g. Rasukanov, posvečena proučevanju postopka pri likvidaciji dvolastniških posestev. Prihodnja seja bo jutri.

Zapadni Zagreb dobi svojo cerkev

Zagreb, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Očetje konventualci so skupno z društvom katoliških mož, kateremu načeljuje slovenski rojak dr. Jože Marjetič, organizirali loterijo, ki je sijajno uspela. Namen loterije je bil, zbirati sredstva za gradbo velike cerkve v zapadnem delu mesta Zagreba. Cerkev bo posvečena sv. Antonu in bo istočasno nova župnija za ta okraj. Danes se je zglasila deputacija za gradbo te cerkve pri mestnem županu dr. Srkulju in ga zaprosila, da posreduje v tem smislu, da bi zagrebška občina podarila zemljišče za to cerkev. Mestni župan je izjavil, da bo mestna občina radevolje ustregla tej prošnji, ko se bo zbral potreben material za gradbo nove cerkve.

Občinska blagajna
oropana

Sarajevo, 21. novembra. AA. V noči med 19. in 20. je bila izropana občinska blagajna v Vrancih. Tat je odnesel 11.630 Din. Orožniki so naslednjega dne aretirali težko osumljenega Sulejmana Angjele. Na njegovem domu so našli 9966 Din. Angjele je na to priznal tatvino.

Prestolna debata
v sobranju

Sofija, 21. novembra. (AA) V sobranju so nadaljevali razpravo o odgovoru na prestolno besedo. Poslanec Pastuhov se je največ bavil z notranjim položajem na Bolgarskem. Stavil je na vlado ponovno vprašanje, ali je Uzunov prestolip državno mejo in pobegnil v inozemstvo. Prehajajoč na neprestane medsebojne poboje makedonstvujuščih je Pastuhov izjavil, da bi morali ti poboji prenehati že zaradi ideje, ki jo zastopajo makedonstvujuščih. Posebno ostro pa je zatem Pastuhov napadel Bolgarsko fašistično organizacijo »Rodna zaščita«, ter očital predsedniku sobranja, da je prisostvoval nedavno manifestaciji te organizacije, in se obregnil tudi ob prisotnost odposlanca dvora.

Proces proti solijskim
komunistom

Sofija, 21. novembra. (AA) Včeraj se je pričela razprava proti 52 komunistom, katerih zarota je bila odkrita septembra meseca. Po otvoritvi razprave je bila prečitana obtožnica, nakar je sodni dvor zasliševal priče. Med obžinstvom prisostvuje procesu tudi znani pariški odvetnik in vodja francoskih komunistov Berton.

Nesoglasje
med Madjarsko in Italijo

Bratislavski madjarski list »A Nap« objavlja na prvi strani članek, čegar podnaslov se glasi: »Italija bo odpoklicala svojega poslanika v Pragi. Konec prijateljstva med Madjarsko in Italijo. Mussolini se orientira napram mali antanti. — V članku se pravi, da se je Bethlen pridružil legitimistom, ki hočejo v najkrajšem času vzpostaviti madjarsko monarhijo. Politika Gombosa ne odgovarja čisto politiki Mussolinija. Italija je morala v obrambi Youngovega načrta glasovati proti Madjarski in ona bo isto storila tudi v Haagu, ker Madjarska sploh ne izpolnjuje svojih obvez, sprejetih po trianonskem dogovoru. Po odpoklicu madjarskega poslanika v Budapešti, bo odpoklical tudi praškega poslanika in se že sedaj ve, da pride na mesto Luigi-ja Vanutelli-ja fašistični poslanec Oradio Febrzei? V Italiji pričakujejo, da bo izbruhnila madjarska kriza o priliki zasedanja haaške konference in da je demisijska grofa Bethlena neizogibna. List ugotavlja nadalje, da se maže zunanja politika grofa Bethlena. Bethlen išče sedaj prijateljstvo Jugoslavije in Francije, kar se mu pa ne bo posrečilo iz enostavnega razloga, ker je tudi Mussolini spremenil svojo politiko napram mali antanti. Ta sprememba se bo v kratkem pokazala tudi praktično.

Dunajska vremenska napoved. Se nobene spremembe suhega in milega vremena ne bo

Belgrajske vesti

Naša uprava monopolov je sklenila z romunsko upravo monopolov pogodbo, po kateri dobimo iz Romunije 3000 vagonov soli.

Uprava državnih monopolov bo te dni izdala pogoje za licitacijo za prodajo soli, tobaka in vžgalice.

Meštrović, znani jugoslovanski kipar je bil danes sprejet na dvoru.

Stilizacija zadržnega zakona je končana.

Čirikov, znani ruski pisatelj, se nahaja v Belgradu, kamor je prišel iz Prage, kjer stalno živi. V Belgradu bo ostal en mesec ter bo imel v ruskem znanstvenem društvu več predavanj o Gorkem, Andrejevu itd.

Izseljeniški komiserijat je izdal statistične podatke, o izseljevanju iz naše države od 1. januarja do konca septembra t. l. V tem času se je izselilo iz naše države skupno 13.600 ljudi in sicer v Ameriko 3577, v Argentinijo 4501, v Kanado 3625, v Urugvaj 797, v Brazilijo 462, v Čile 184, v Avstralijo 137. Prejšnje leto se je v istem času izselilo 2642 oseb več.

Bolgarske reparacije in Italija

V belgrajski »Politiki« objavljajo bivši bolgarski poslanik v Beogradu Kosta Todorov zanimive podatke o zgodovini bolgarskih reparacij. Za časa mirovnih pogajanj v Parizu je bila določena višina bolgarskih reparacij na 5 milijard zlatih frankov, plačljivih v 37 anuitetah. Ta vsota je bila določena na podlagi napačnih informacij, ker se je čisto prezrla devalvacija valut. Zato je bila takoj znižana na vsota na 2 milijardi in 250 milijonov zlatih frankov s klavzulo, da sme reparacijska komisija to vsoto še znižati in tudi čisto brisati, če ne bi zmogla Bolgarska reparacij. Na konferenci v Spa pa se je Italiji posrečilo, da je dobila zelo visok odstotek bolgarskih reparacij. To je Italija takoj izkoristila in pričela izvrševati na Bolgarsko pritisk, da jo prisili pod jarem svoje politike na Balkanu.

Toda Stambolijski je vztrajal in se ni udal. Tedaj je hotela veleposlaniška konferenca, kateri je predsedoval princ Borghese, že skleniti, da se zasede del bolgarskega ozemlja. Za Bolgarsko je nastala tedaj najtežja situacija, iz katere pa je rešila Bolgarsko Jugoslavija. Jug. zunanji minister se je namreč tedaj obvezal bolgarski vladi, da Jugoslavija na noben način ne zasede bolgarskega ozemlja. Veleposlaniška konferenca zato ni mogla svoje grožnje izpolniti in s tem je bila Bolgarska rešena pritiska.

Takoj nato je bila reparacijska vsota znižana Bolgarski na 550 milijonov zlatih kron. Pri tem pa je bila ohranjena klavzula, da se smejo bolgarske reparacije še bolj znižati in tudi čisto brisati.

Nevarnost je bila s tem odložena, ne pa čisto odpravljena. Italija je zopet pričela pritiskati na Bolgarsko in zahtevala, da sklene Bolgarska z Italijo popolno zvezo. Kljub vsemu pa Ljapčev te želje ni mogel skleniti, ker je bila cena za italijansko prijateljstvo previsoka. Bolgarska bi morala dati kri. Tako se je v slučaju reparacij izkazalo, da sta bili edino Jugoslavija in Češkoslovaška, ki nista hotele izkoristiti težavnega položaja Bolgarske. Tako je bolgarski narod še enkrat spoznal, da je samo prijateljstvo slovanskih držav brez izsiljevanja.

Odmev nemških volitev

Rezultat nedeljskih volitev na Pruskem, Šaschem in Hesenskem je v marsikakem pogledu naravnost presenetljiv. Velika razvernost, ki jo je nemška politična javnost kazala prva po vojna leta, se je pod smoteno centralizirano in pomirljivo socialistično politiko polagoma ublažila, zlasti ker so tudi nekatere druge stranke prispevale svoje najboljše za konsolidacijo države. Naj omenimo le Stresemanna, ki je zadnjih par let avtoritativno daljal smer ne le zunanji, ampak tudi notranji politiki.

Nedeljske volitve pa zopet kažejo na neko nervozno iskanje in poganjanje v ekstreme, ki je sumljivo. Hugenbergova akcija, ki je mesece roval proti sprejetju obveznosti, katere nalaga Nemčiji Youngov načrt, je obrodila presenetljiv uspeh, ki ga on sam ne bo vesel. Izradikalizirane nacionalistične mase so šle docela v ekstrem k narodnim socialistom, ki so od 346.000 glasov, ki so jih dobili lani pri majskih volitvah poskočili na 881.000. Ta ogromen porast je šel na škodo Hugenbergovih nacionalistov, ki so padli topot za 350.000 glasov.

Ni pa ta velika pregrupa volilstva na desno edin simptom nedeljskih nemških volitev. Ogromno so izgubili socialisti, do 800.000 glasov. Razlagati moremo to le na ta način, da se socialistično volilstvo ni zadostno odzvalo volilni dolžnosti. Socialisti za komunalno politiko niso posebno vneti in radi ono podrobno delo v občinah, kjer se je treba pokazati stvarnega in praktičnega delaveca, prepustajo drugim, da imajo svobodnejše roke za agitacijo. Isto velja za komuniste, ki so sicer v Berlinu močno narasli, a sicer drugod po deželi padli za kakih 350.000 glasov. Zelo velike izgube zaznamujejo tudi demokrati (240 tisoč glasov), katerim se pozna, da so izgubili Stresemanna.

Za tem pomembnejše moramo radi tega smatrati volilne uspehe katoliškega centra. Centrum je od lanskih majskih volitev napredovalo za 210.000 glasov. Znaki postopne konsolidacije med nemškimi katoliki so torej že vidni in po vsej verjetnosti se je politična linija končnoveljavno obrnila navzgor. Medtem, ko so razni levicarski pokreti, ki so nastali po vojni in se organizirali v samostojnih političnih skupinah, — kakor Vitus Hellerjevi pristaši okrog »Das neue Volk« in katoliški socialisti, ki izdajajo »Das rote Blatt«, reducirani le še na nekaj tisočev, naznanjajo vsa poročila, kako gre baš katoliškim omladinam največja zasluga na tako lepem uspehu, ki ga je dosegel centrum.

Skrbi pa povzroča Nemcem njihova prestolnica. Berlin je pokazal tolikšno politično izradikalizirano, da bi bilo jako opasno, ko bi se ista raztegnila po republiki. Res, da so socialisti še vedno vodilni s 650.000 glasovi in 65 mandati, toda, takoj za njimi so komunisti, ki so pridobili v samem mestu 200.000 glasov in dvignili število svojih volilcev na 565.000 z 56 mandati. V prestolni občini Nemčije bo torej občinsko delo zelo oteženo. Komuniste niso podprli le sovjeti, ki se izreco prizadevajo izboljševati Berlin, ampak mnoge tudi nerodno občinsko gospodarstvo socialistov, ki ni moglo zadovoljiti delavskih mas. Glavna borba v Berlinu bo tudi po slej med socialisti in komunisti, medtem ko meščanske stranke, če izznamemo nacionaliste, stoje precej brezbržno ob strani. Centrum pa je tudi v Berlinu s svojimi 80.000 volilci kot diaspora prav dobro zastopan.

Clemenceau zelo resno obolel

Bati se je vsak hip katastrofe

Pariz, 21. novembra. (Tel. »Slov.«) Zdravstveno stanje Clemenceaua se je danes dopoldne zelo nevarno spremenilo. Pri njem je zbran zdravniški kolegij, ki je mnenja, da stanje Clemenceaua še nikdar ni bilo tako resno, kakor sedaj. Sodi se, da se je treba pripraviti na najhujše. Ko se je Clemenceau davi pripravil k običajnim jutranjim telesnim

vajam, so ga mahoma zapustile moči. Ob 11 dopoldne je nastopila izredno huda kriza. Zdravniški komitue ugotavlja, da ima bolnik trebušno bolezen ter da je v olajšanje silnih bolečin in za ojačenje srčnega delovanja dobil več injekcij morfija in kafe. Ob 3 popoldne je nastopila nova kriza.

Prijateljski odnošaji z Avstrijo niso skaljeni

Izjava našega dunajskega poslanika Milojeviča

Dunaj, 21. nov. AA. Današnja »Neue Freie Presse« priobčuje izjavo jugoslovanskega poslanika na Dunaju Dr. Milojeviča, v kateri pravi, da je vznemirjenost v Jugoslaviji in v Avstriji postala zaradi pisanja nekih listov, da pa to ne bo imelo nobenega vpliva na prijateljske odnošaje med obema državama. Dr. Milojevič pravi dalje:

»Za časa svojega dolgoletnega dela kot poslanik Nj. Vel. kralja na Dunaju, sem se vedno trudil, da omogočim po intencijah svoje vlade

najboljše odnošaje med obema državama, kar je v lastnem interesu obeh kot držav-naslednic. Z zadovoljstvom lahko potrdim, da sem v tem pogledu našel najpopolnejše razumevanje in uslužnost s strani avstrijske vlade. Trenutne razlike v naziranju časopisja obeh držav, oziroma dela jugoslovanskih in avstrijskih listov, ne morejo skaliti obstoječih dobrih odnošajev med obema državama. Sicer se pa nadajam, da bo to vznemirjenje kaj kmalu prešlo.«

Heimwehrovci groze s svojo mobilizacijo

Napadi na dr. Beneša — Dunaj obkrožuje govorice

Dunaj, 21. novembra. (Tel. »Slov.«) Oficielni list Heimwehra »Die Freiheit« priporoča danes vladi: »Če rdečkarji, ki so postali predznanj radi vpilja inozemskih listov, ostanejo nepopustljivi, naj se jim vzame veselje za nemire s tem, da se vsi Heimwehr v Avstriji uradno pozove kot zasilna policija.« »Tiroler Anzeiger«, ki je v najožjih zvezah s tirolskim heimwehrovskimi krogi, kateri so še vedno duša vsega pokreta, pa piše: »Naloga Heimwehra nikdar ni obstojala v tem, da na vsak način dela hrup, temveč v tem, da vodi dobro in solidno državno politiko. Heimwehr danes diktira, ne diktira pa ničesar več, kakor je potrebno in pametno. To je smisel velikega preokreta, ki se je izvršil v naši državi.« »Die Freiheit«, ki nastopa posebno ostro proti češkoslovaškemu zunanjemu ministru dr. Bene-

šu, poroča, da zahtevajo Heimwehri zakon, ki je naperjen proti onim dunajskim časopisom, kateri stoje pod inozemskih vplivom. List izjavlja, da je poučen o tem, da je bil v zadnjem času s merodajne avstrijske strani v tej stvari vložen protest pri češkoslovaškem poslanstvu na Dunaju.

Sedanje razpoloženje na Dunaju pušča še vedno vsem govoricam popolnoma svobodno pot. Danes se je govorilo, da je zvezni kancler dr. Schober demisioniral, kar pa je le-ta s smešljajem demitiral. Dalje se je govorilo tudi o mobilizaciji Heimwehrovcev na Semmeringu in na gornjem Stajerskem. »Freiheit« priznava, da je vodstvo Heimatschutz v Gloggnitzu radi napačnih vesti o umoru dr. Steidleja na Dunaju v svoji ogorčenosti zbralo v dveh urah 3000 mož.

Prezgodnja vest o vsenarodni čsl. vladi

Zopet se govori o sestavi koncentracijske vlade

Praga, 21. nov. (Tel. Slov.) Vest, da se je prizadevanje Udržalovo za sestavo nove vlade končalo s tem, da se sestavi vsenarodna češka koalicijska, je povzročila v vsej politični javnosti največjo pozornost. Predsednik Masaryk je danes dospel v Prago, da čuje poročilo ministrskega predsednika Udržala. Dasi se o njunem

razgovoru ne čuje ničesar, je verjetno, da predsednik Masaryk ni zamolčal svojih pomislekov proti nameravani sestavi vlade. V resnici je podoba, da sestava vsenarodne koalicije ni povsem verjetna. Danes se namreč že zopet govori o sestavi koncentracijskega kabineta na najširši podlagi.

Praški študentje demonstrirajo še naprej

Študentje pod vplivom šovinistov

Praga, 21. nov. (Tel. Slov.) V Pragi so bile danes zopet nove demonstracije, in sicer samo s strani čeških študentov, za kar so očitno prevzeli inicijativo fašistični elementi. Dopoldne so študenti v češkem histologičnem inštitutu sprejeli resolucijo, ki zahteva od prosvetnega ministrstva, da se določi numerus clausus na vseh čeških šolah, in sicer tako, da število inozemcev ne sme prekažati 5% vseh slušateljev. Inozemski študenti bi morali pri inskripciji podpisati reverz, da zdravniške prakse ne bodo izvrševali v Češkoslovaški, tudi tedaj ne, če bi dobili češkoslovaško državljanstvo. Gimnazijska zrellostna spričevala inozemcem bi se morala natančno kontrolirati, tudi pri onih študentih, ki so že inskribirani. O splošni izobrazbi bi se morali inozemci podvreči izpitu, ravno tako tudi izpitu o znanju češkega jezika. Vsa honorarna učiteljska mesta smejo zasesti samo češki državljani. Nostifikacija inozemskih diplom se mora odkloniti načelno. Predavanja in vaje se morajo deliti v dva oddelka za domačine in inozemce. Pri praktičnih vajah morajo imeti vedno prednost domačini. Slušatelji agronomске in jurične fakultete ter slušatelji gradbene in strojne tehnike so izjavili svoje simpatije za medicince. Obenem je bila v poslopuj nemške tehnične

visoke šole druga skupščina študentov, na kateri so govorili tudi rektor, razni profesorji in več študentov. Tudi tu so bile sklenjene slične resolucije. Po končanih zborovanjih so odšli študenti na Vaclavski trg. Policija jih je pozvala, naj se razidejo, študenti pa so posebno pred uredništvom »Češkega Slova«, ki piše proti njim, začeli demonstrirati, nakar je morala policija nastopiti s pendreki in je študente razgnala. Več študentov je bilo ranjenih, mnogo aretiranih. Šele policija na konjih jih je potisnila v stranske ulice. Na obeh nemških visokih šolah so se danes zopet začela predavanja.

Praga, 21. novembra. (Tel. »Slov.«) Tudi na bratislavski univerzi so bile danes protizidovske demonstracije slovaških študentov. Spreved 600 študentov je šel k deželnemu predsedniku in zahteval, da se vseučiliški inštituti spopolnijo, da se uvede numerus clausus za inozemce in da se v notranjem prometu na vseučilišču rabi izključno slovaški jezik. Inozemski slušatelji morajo polagati izpit za slovaški jezik. Deželni predsednik je izjavil, da smatra zahteve za upravičene in da se bodo izpolnile. Študenti so potem mirno odšli. Židovski slušatelji se niso udeležili predavanja.

Težak poraz praških komunistov

Praga, 21. novembra. AA. V nedeljo so komunisti okoli »Polit-biroja« v Pragi doživeli hud poraz. Vršile so se namreč volitve upravnega odbora komunističnega doma v praški predmestni četrti Karlin. Pri volitvah je šlo za kandidate »Polit-biroja« in za kandidatno listo, ki jo je postavila komunistična opozicija. Kandidati »Polit-biroja« so ostali v manjšini z 62 glasovi proti 219, ki so jih prejeli kandidati opozicije. Zmaga komunistične opozicije je dokaj pomembna, ker se ceni vrednost tega doma z njegovo opravo na 6 milijonov Kč. Časopisje pripisuje tej zmagi velike politične posledice in napoveduje nadaljni razkroj češkoslovaške komunistične stranke. Nedeljske volitve so jasen dokaz, da zapuščja »Polit-biroja« že tudi trezno komunistično delavstvo.

Bruselj, 21. nov. AA. Vlada je sestavila glavne smernice načrta zakona o flantizaciji vseučilišča v Gentu. Načrt tega zakona bo predložen parlamentu prihodnji tork.

Delo juristov na Youngovem načrtu

Pariz, 21. novembra (Tel. »Slov.«) Čuje se, da angleška vlada ni izjavila nobenih načelnih pomislekov proti temu, da se določi začetek haaške konference na dan 3. januarja. V najkrajšem času se ima sklicati odbor juristov, ki ima na podlagi sklepov raznih organizacijskih odborov sestaviti načrt za mednarodno pogodbo. Odbor juristov bo zboroval v Haagu ter bo začel svoje delovanje takoj, ko bo izmenjava misli med posameznimi vladam dovela do rezultata tudi o točkah, ki so še sporne (vzhodne reparacije). Upati je, da se bo to zgodilo najpozneje do srede decembra, tako da bo vsaj juridično sprejet Youngov načrt še pred koncem tekočega leta, nakar se bodo posvetovanja vlad meseca januarja lahko skrajšala na par dni.

Berlin, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Karahan, novi namestnik sovjetskega zunanjega ministra, je privatno dospel v Berlin. Čuje se, da hoče obiskati Cicerina v Wiesbadnu.

Seja mariborskega občinskega sveta

Maribor, dne 21. novembra 1929.

Ob napovedani uri je otvoril župan dr. Juvan sejo občinskega sveta ter podal svoje poročilo. Poslal je čestitke banu in podbanu ob priliki njihovih imenovanj. V svojem odgovoru sta oba obljubila mariborski občini svojo pomoč. — Z ozirom na vlogo dr. Windischerja iz Ljubljane bo mestna občina posredovala pri banu s posebno vlogo, da se ustvari v Mariboru zadružni inštruktariat, ki bo istočasno vodil nadzorstvo nad zavodom za pospeševanje obrti. Za ustanovitev tega zavoda je mestna občina že svojčas dovolila 50.000 Din podpore.

Vloge hišnih posestnikov in gostilničarjev, ki se nanašajo na sestavo novega proračuna, se odstopijo finančnemu referentu v svrhu vpoštevanja želj hišnih posestnikov in gostilničarjev.

Električni odsek predlaga, da se inkasantom zviša dosežanja plača za 10%. Oni inkasanti, ki imajo 5 let službene dobe, dobivajo razen tega povšek 100 Din, tako da bodo znašali njihovi mesečni dohodki 1420 Din, letno 14.820 Din. Omenjeni sklepi odseka stopijo v veljavo s 1. januarjem l. 1930.

Dnevničarjem se dovoli 13. plača za l. 1929. Z ozirom na vlogo trgovskega gremija glede pospešitve zidave novega carinskega in kolodvorskega poslopja izjavi župan, da bo na pristojnem mestu interveniral.

Odobri se nabava lesne za tukajenje gasilno društvo. Lesna bo stala 9085 šilingov brez carine in embalaže.

Z ozirom na nedavni sklep komisije, sestavljene iz predstavnikov okrajnega zastopstva mariborske mestne občine in železniške uprave je mestna občina pripravljena prevzeti meljsko cesto v svojo upravo, izvzemši del od železniškega podvoza proti kolodvoru.

Vprašanje postavljanja plače občinskim delavcem, se bo razpravljalo na prihodnji občinski seji. Z ozirom na prilogo proti mesarju pri klavniški stojnici bo župan uvedel preiskavo. V zadevi ustanove Ane Friedlove, se bo poročalo na prihodnji seji.

Poročilo tretjega odseka. Poroča občinski svetnik Stabej. — Josipu Povodniku se dovoli posvitev gostilniške prenosne terase na rotovškem trgu. — Naprava skladišča starega vodovoda v Slovenski ulici 42 se odobri. — Pod določenimi pogoji se odobri tudi zvišanje delavskega poslopja v Pristanški ulici 11. — Ugodi se prošnji Romana Pelicana za postavitev paviljona na Kralju Petra trgu. V paviljonu bo čakalnica za avtobus, javna govorilnica in trafika. Vendar pa se mora gradnja izvršiti sporazumno z električnim in avtobusnim podjetjem. — G. Accettu se dovoli postavitev gospodarskega poslopja, vendar brez hleva.

Poročilo četrtega odseka. Poroča občinski svetnik Vladimir Pušenjak. — Za kritje pri-mankljajev pri mestnih podjetjih se na predlog mestnega knjigovodstva najame posebno posojilo. Anu-ite bodo morala doplačevati podjetja sama. Garancijsko kritje za gradbeno posojilo se zviša od 5 na 8 milijonov dinarjev. — Predlog mesnega upraviteljstva za postavitev zasilnih stanovanj se bo obravnaval v zvezi s proračunom. — Mestna občina kupi zemljišče za aerodrom v bližini Hleč in pošlje v odbor tukajšnjega aerokluba svojega zastopnika. Glede subvencije se bo razpravljalo v zvezi s proračunom. Nabavi se nov snežni plug za 19.000 Din. — Računski zaključek mestnega pogrebnega zavoda za upravno dobo 1927-28 bo pregledal občinski svetnik Vladimir Pušenjak. Vprašanje otvoritve nove spodnje Razvanjske ulice se bo obravnavalo v zvezi s proračunom. — Ugodi se prošnji za garancijo oziroma za zvišanje garancije za gradbo hiš sledečim prosilec: Rudolf in Lavra Novak, Anton in Ivanka Obreza, Filomena Jare, Peter Močnik, Viktor Devetak, Ivan Kranjc, Frančiška Tinta, Ivan Štrahman in prof. Viktor Šveiger. Dušanu Petkoviču se ugodi prošnja za nakup parcele ob Koroških vratih.

Sledi poročilo petega odseka, pri katerem se rešijo razne koncesijske zadeve.

Na tajni seji se je obravnavalo več vprašanj za sprejem v občinsko zvezo, razen tega nekatere prošnje, ki se tičejo personalnih zadev občinskih uslužbencev. Iz področja tretjega odseka se je govorilo o prestavitvi staljišča izvoščkov.

Mussolinijevi nameni

Berlin, 21. nov. AA. Nemška »Liga za človeške pravice« je priredila manifestacijo proti režimu. Bivši italijanski poslanik Nitti je pri tej priliki rekel, da Mussolini stremi za tem, da ustvari katoliški blok držav, v katerega bi šle Italija, Avstrija, Madjarska, Bavarska, Hrvatska in Češkoslovaška. Tako opa ublažiti nezadovoljstvo širokih mas.

Protizidovsko gibanje v Rusiji

Moskva, 21. nov. AA. V židovskem tatečju pisani list »Stern von Harkov« priobčuje članek, v katerem ostro napada pasivnost sovjetskih oblastev do protizidovskega gibanja. To dokazuje tudi postopanje sovjetskega sodišča v Harkovu, ki je morilec židovskega prebivalstva deloma oprostilo, deloma pa jim znižalo kazni na uprav smešno malenkost. List pravi, da je protizidovsko gibanje močno, zlasti v Ukrajini, kjer so sovjetska oblastva odkrito proti Židom.

Madžarska zastupljevalka pred sodiščem

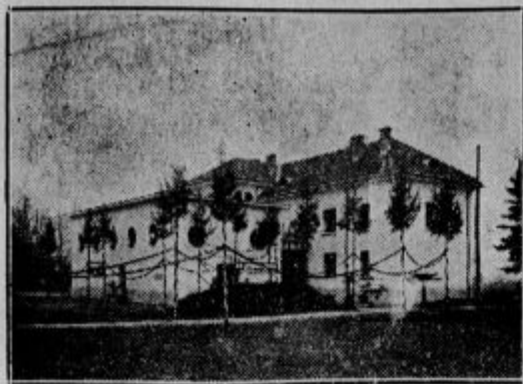
Budimpešta, 21. nov. (Tel. »Slov.«) V velikem procesu radi zastupljanja proti velikemu številu žensk iz Nagyreva, ki so obtožene, da so z arzenikom zastupile svoje može in druge družinske člane, da bi prej prišle do dedčine, bo prva razprava 13. decembra na sodišču v Szolnoku. Neka obtoženka je v zaporu zblaznela in so jo morali prepeljati v umobolnico.

Vlak zdrvel v skladišče

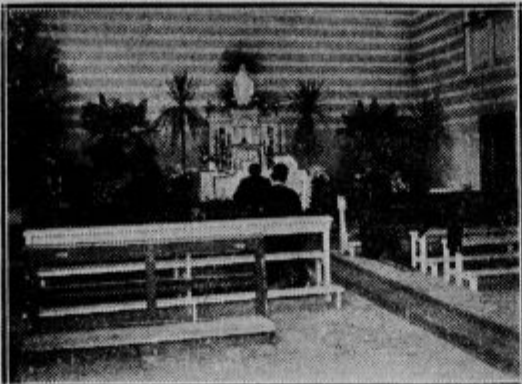
London, 21. nov. (Tel. »Slov.«) Pri Bathu je vlakovodja nekega premogovnega vlaka na klancu zgubil vodstvo nad strojem, nakar je ve svlak s hitrostjo 50 milj zdrvel v neko skladišče. Vlakovodja in dva železničarja sta mrtva dva pa sta težko ranjena. Udarec je bil tako silen, da so ga slišali po vsem mestu.

Veselje v domu žalosti

Nova kapelica na Studencu

Pogled na kapelico in beli dom od spredaj.

Notranjost nove kapelice.

Ljubljana, 21. novembra.

Pol ure peš od Ljubljane je za nizkim zidom žalostno domovanje. Bolnišnica za duševno bolne na Studencu, grob živih ljudi, največjih revežev, večjih od slepcev.

Le malokdaj zaide v bolnišnico na Studencu vesel dogodek. Mrko teko tam dnevi, prav počasi in po kačje se plazi čas, kraj je poln groze, trpljenja in žalosti.

Danes pa je bil na Studencu radosten dan, poln velikega, iskrenega veselja. Okrog nove kapelice in doma za usmiljene sestre so bili postavljeni mlaji, med njimi verige zelenja in pozdravni napis vladiki in visokim gostom na čast. Danes dopoldne so blagoslovili kapelico in beli dom. Od starih, od časa že zatemeljih bolniških poslopij se nova stavba — kapelica in dom sta zgrajena kot enotna stavba, — prijetno razlikuje po svoji snežni belini, kakor roža radosti in kraj počitka v tem domovanju trpljenja.

Skromna in vendar slovesna je bila svečanost, ki se je danes ob 10 dopoldne vršila tu. Sam škof koadjutor dr. G. Rožman je prišel blagosloviti kapelico in dom, slovesnost pa je počastil vrhovni šef dravske banovine ban ing. Dušan Serneč, dalje bivši oblastni in sedanji banski referent dr. Mayer, referent ing. Rueh, ravnatelj usmilj. sester za vso državo g. Zorko, ljubljanski superior g. Sedej ter župnik pri Devici Mariji v Polju g. Janez Müller. Goste je sprejel hišni gospodar, primarij dr. Divjak.

Vsi gostje, primarij, zdravniki, uslužbenko osebje, usmiljene sestre in tudi del bolj zdravih bolnikov — saj ravno tem je kapelica namenjena, — so odšli v kapelico. Tu je blagoslovil kapelico ob številni duhovniški asistenci škof dr. G. Rožman. V novo posvečeni kapelici je škof dr. Rožman imel nato kratek nagovor. Zahvalil se je vsem tistim, ki so pomagali, da sta se kapelica in dom po dolgem trudu res zgradila. Kapelica je posvečena sv. Trojici. Tu bodo častili sv. Trojico, ki bo delila bolnikom tolažbo, potrpljenje pa vsem tistim, ki se z bolniki trudijo.

Nato je g. škof daroval slovesno službo božjo. Nekaj lepega, krasnega pri službi božji je bilo

petje zbora usmiljenih sester, pomnoženega z nekaterimi moškimi glasovi.

Po službi božji je g. škof blagoslovil še dom usmiljenih sester, nakar je bila slovesnost končana ter so se vsi prisotni razšli, v zavesti, da je sedaj v bolnišnici na Studencu dovršeno veliko, plemenito delo.

Kapelica in dom za usmiljene sestre je delo bivše oblastne samouprave. Dasi bi bilo oboje že davno prej potrebno, je šele oblastna samouprava to spoznala in temu odpomogla. Delo je bilo sklenjeno l. 1927. Leta 1928, se je pričela stavba zidati, letos se dogradila in danes blagoslovila. Stavba je veljala poldrug milijon dinarjev. Ta vsota je bila krita v oblastnem proračunu. Idejni osnutek za stavbo in kapelico je dal prof. Plečnik, projektant stavbe je prof. ing. Foerster. Za stavbo so si dalje pridobili zaslug poleg primarija dr. Divjaka še referenta dr. Mayer in ing. Rueh ter stavbni vodja oblastni tehnik Ciril Stanič.

V kapelici, ki ima kor in cerkveno galerijo, je prostora za 300 oseb. Kapelica napravi na vsakogar zelo prijeten, blagodejen in pomirjuvalen vtis. To je res zavetišče za vse duhovne tolažbe željne!

V domu je prostora za 36 sester. Po šest in šest jih je v vsaki spalnici. Dalje so tu vzorne kopalnice, in bolniške sobe za sestre, ločeno od teh pa za zdravniško osebje. Čudovit red in snažnost vladata v tem pokojnem prebivališču. In to usmiljene sestre pri svojem muke in truda polnem delu tudi res zaslužijo. Samo pomisliti je treba, da so preje spale v napol raztrganih barakah. Prejšnja leta so bile te barake v tako slabem stanju, da so morale usmiljene sestre ob deževju imeti nad svojimi ležišči razpete dežnike, če niso hotele biti premočene.

Nova kapelica in dom je lep spomenik, ki si ga je postavila bivša oblastna samouprava. Prisotnost g. bana pri današnji slovesnosti pa je tudi znak, da hoče g. ban dosedanje blagodejno delo oblastne samouprave nadaljevati in pospeševati.

V dom žalosti na Studencu je danes posijal radosten žarek. Ta žarek bo stalno ostal v tej beli kapelici in bo vabil k sebi vse njegove trpeče prebivalce.

Žrtve mariborske letalske nesreče

Maribor, 21. nov. 1929.

Z ozirom na zdravstveno stanje obeh ponesrečenec je izdal šef kirurškega oddelka dr. Černič sledeči komunikacijo:

Pri dr. Šestanu se je morala na levi nogi napraviti široka urez in se je tako odstranila prečna razbitja kost skočenca. Rana se je izdatno trenila. Ker ni to zadostovalo, in se je proces zastrupljenja širil dalje, se je morala danes dopoldne izvršiti operacija. Amputirala se je leva noga pod kolonom. Upati je, da ostane desna noga ohranjena. Kakor znano je g. dr. Šestan na enem očesu čisto oslepel, na drugem mu bo bržkone ostala le 10 odstotna vidnost.

Pri pilotu Müllerju je viselo desno stopalo samo na nekoliko raztrganih kitah, tako da se je rana inficirala. Zato se je izvršila amputacija desne noge nad gležnjem.

Smrt pod vozom

Mokronog, 20. novembra.

V torek 19. novembra okoli 20 se je vozil s sejma domov trgovec z manufakture Črček Jožef. Pri mokronoškem pokopališču je zavil voz proti Slepčku, zadel ob nizek mejnik, se prevrnil in pokopal pod seboj Jožefa Črčka in voznika, posestnika Zupeta iz Slepčka. Zupet si je odrezal hlače, da se je oprostil, potem pa šel onemogel spat v hlev k stari pošti. Na cesti je pa ležal voz z vsem blagom na Črčku. Konec so stali vpreženi mirno, dokler ni ob štirih prišel iz trga trgovec Žihel. Ta je zastlil grozno nesrečo in sklical ljudi. Potegnili so izpod voza mrtvega Jožefa Črčka. Na sencih mu je zijala velika rana, čez grlo ga je prišlo blago in zadušilo. Splošno je vsem žal za vrliga mladeniča, ki je bil veren, lepega obnašanja, zelo priden in varčen.

Nesreča v mlinu

V mlinu Slavka Stijiča v Galdovu pri Sisku se je pripetila nenavadna nesreča. Stijič je kupil nove mlinske stroje, ki so jih te dni preizkušali. Med drugimi je stal tam zraven tudi Stijičev hlapec Gjuro Gregorič.

Nenadoma je zahreščalo: veliki novi mlinski kamen se je razletel na sto kosov. Kamenje je zadelo Gregoriča in ga dobesedno razneslo. Težko ranjen je obležal tudi mlinar Deželencič, lastnik mlina Stijič je pa ostal nepoškodovan.

Brez premisleka

Osnovnošolski zakon čaka končne rešitve in potrjenja. Tudi meščanske šole dobe svojo novelo. Dijaštvo meščanskih šol je bilo doslej naporno zaposleno z učenjem in delom v šolskih klopih, vsled tega je učenje na domu zastajalo. Ni ugovarjati, če se šolski penzum nekoliko vtesni. Manj modro in manj vestno pa je, da se je na nekem posvetovanju učiteljskega med učnimi predmeti, ki naj bi prišli pri okrajitvi vpoštev, omenjal tudi verski pouk. Vse je nekaterim tako važno in potrebno, samo verstveni pouk — tega se jim nič škoda ne zdi; zato so predlagali v 3. in 4. meščanskem razredu samo po eno uro! Slovensko ljudstvo je skoraj soglasno izrazilo svoje želje in svojo voljo v tem oziru, ko je na najvišjem mestu zaprosilo, naj bo pouk krščanskega nauka tudi na srednjih šolah neokrnjen, kar v resnici tembolj za meščanske šole, ki imajo značaj srednje nižje šole.

Kaj pa je prvi namen teh šol? Meščanske šole imajo dolžnost ne le izobraževati, marveč v prvi vrsti mladino vzgajati za krepostne in trdne značaje. Le taki morejo premagovati nižje nagone in strasti. Mladina teh strokovnih šol je vprav v oni dobi, ki se imenuje vohrava, razburkana; v dobi, ko se mladostni učenci in učenke razvijajo in potrebujejo skrbnega vodstva, varne opore. Kdo jim pa to nudi, če ne verski in etični pouki?

Tega ne moremo dovolj poudariti. Zato je pa naravnost neumevno, kako more človek, ki je pedagoško naobražen, priti do te misli, da bi svetoval še to malo verskega pouka in verske odgoje krajšati! Kako naj se mlad človek drugače utrjuje v krščanski značajnosti? Kako naj se vežba v vestnem izvrševanju dolžnosti do Boga, do sebe, do bližnjega, do bratov, do vladarja, do države? Za to vzgojo ni trdnjših temeljev, kot so večno veljavni zakoni božji.

Kakšne uspehe bi mogel katehet doseči, če se mu odkáže v 3. in 4. razredu samo po ena tedenska ura, ko je znano, da se od časa do časa še ta umane ali radi praznika, ali radi raznih prireditelj! — Vsak skrben učitelj se poteguje za svoj resorni predmet, to je res. Toda zastavljati pri tem verski pouk in ga skušati okrajati v dobro kakoli manj potrebnimi večini, tega krščanski človek ne more umeti.

Tega pa uvidelni graditelji močne Jugoslavije ne bodo pustili.

Pod skalo ...

Zagorje, 20. novembra.

»Na Sv. Planini ga že mečejo,« je rekel Polde na predvečer svojega godu, ko je stopil v konzum — moker od dežja. V Zagorju po dolini dež, po hribih sneg. In sv. Leopold je prijel na Sv. Planino na belem konju, ki je pogledal Zagorje, da je zazeblu. En teden za tem zopet nov sneg na hribih in prva slana v dolini. Pozna je letos — lani nas je zeblo že oktobra, da bi bili morali kuriti pred uradno zimo — letos pa nam je mraz prizanesel — hvala Bogu! — prav do sedaj, tri tedne po Vseh svetih.

Krizanteme po vrteh so se morale ukloniti — toda tam v Toplicah »pod skalco« pa še cveto! Tam, kjer je naša rudarska in steklarska Marija iz Lurda. Svečela vrsta gori tam leto in dan pred Marijo, kot bi venec krizantem ovijal preprosto znamenje — venec, ki se tudi mrazu ne umakne, katerega streha ščiti pred dežjem in kjer je tudi kraj tak, da se veter ne more prav preveč uganjati svojih muh in pogasiti lučic, ki jih prižiga pobožna roka.

Visoka je skala — saj se še hise pod njo imenujejo »pod skalco«. In v to skalo je vsekano znamenje — saj skalo znamo sekati, saj to je naš poklic, da rijemo in in sekamo po zemlji in dolbimo tudi skozi skale. In pokrito je s steklom celo to znamenje — saj smo bili včasih steklarji in stekla pri nas je bilo nič koliko. Zato ima naša Marija v skalo vsekano in stekleno znamenje.

Radi imamo rudarji to našo rudarsko Marijo. Ona je, ki nas ne zapusti; Ona je, ki je ni sram naših črnih obrazov; Ona — naša rudarska Marija »pod skalco«, sredi vagončkov s premogom, gleda na nas in z nami trpi — in nas posluša — pa je morda katerikoli naših besed žalostna, ko v prevelikem naporu privre kletvica — morda celo zoper Njo — našo rudarsko Marijo.

Upamo pa, da nam bo oprostila — saj ne nalašč — o, — pa knapje smo...

To je naša zagorska — knapovska Marija, pred katero vsak dan gori cel venec sveč kot venec krizantem...

Zima priklima

Veliki snežni zameti na liški progji.

Tisti vremenski preroki ki so napovedovali tudi za letos hudo zimo, utegnjejo imeti prav. Kajti zima, ki se sredi novembra naznani z ogromnimi snežnimi zameti, ki ustavljajo na poti močne avtobuse in celo vlake, kakor se je to zgodilo te dni v Liki — pač ne obeta biti mila. Velika Kapela je pokrita s 1 in pol metra visokim snegom in pri Zrmanji so morali vlak z lopatami izkopavati iz snega. O takih dogodkih smo vajeni slišati o božiču, ne pa kmalu po Vseh svetih. Celotno Italijo že prihajajo vesti o mrazu in snegu. Nič ne bo tedaj napačno, ako se tedaj pripravimo na trdo zimo. Kdor more, naj se le pravočasno preskrbi s kurivom, da potem ne bo take stiske kakor lani, ko so gospodinjke kar tekmovaly v prijaznosti in darežljivosti nasproti premogarjem in je pomenjale vreča usaprona pravo dragoceno. Treba je pa seveda misliti tudi na tiste, ki ne morejo, ki so kakorkoli prisiljeni, da sproti kupujejo kurivo. Na te naj misli mestni magistrat in drugi poklicni činitelji.

Pri nas v Sloveniji imamo po hribih že tudi sneg, a pravega zimskega mraza še ne — zmrazova letos še ni. A to nas ne sme navdajati s posebnimi nadami; lani smo še o novem letu imeli tako mlo zimo, da je bilo popje že napeto. A kako nas je gradilo potem v pozno spomlad!

Varstvo naših izseljencev

Za ponesrečene Slovence v Kanadi.

Ljubljana, 21. novembra.

K tozadevnemu poročilu v Slovencu 20. novembra 1929 imamo še objaviti, da je prejel oblastni izseljeniški urad v Ljubljani od izseljeniškega komisarijata v Zagrebu sporočilo, da je vdova Marija Sever iz Bojanega vrha pri Krki prejela po svojem v Kanadi ponesrečenem možu tudi zavarovalnino v iznosu 141.583 Din, katere vsota bi izplačana na okrajnem sodišču v Višnji gori.

Marija Sever in njeni otroci so po nesrečni smrti Alojzija Severja torej dobili iz Kanade: najprvo 600 dolarjev, potem 1500 dol. in končno 141.583 Din, to je skupaj okroglo 257.000 Din.

Vse posredovanje je vodil oblastni izseljeniški urad v Ljubljani, ki je zbral potrebne dokumente. P. Kazimir Zakrajšek, predsednik družbe sv. Rafaela za varstvo izseljencev, je prevedel vse spise na angleščino in izseljeniški komisariat v Zagrebu je potom našega konzulata v Montrealu izpjal vso zadevo spretno in popolnoma brez plačno.

V tem slučaju je brezhibno poslovanje naših izseljeniških uradov več kakor dokazano, in naša dolžnost je, izreči izseljeniškem komisarijatu v Zagrebu in oblastnemu izseljeniškem uradu v Ljubljani posebno po našem konzulatu v Montrealu svojo zahvalo. Hvalažno se moramo tudi spominjati dobrega socialnega zakonodajstva v Kanadi.

Vsi naši rojaki v Ameriki, Kanadi, Braziliji, Argentini, Nemčiji, Franciji, Belgiji, Holandiji, Avstraliji in koderkoli se nahajajo, naj skrbijo, dokler so zdravi, za to, da bodo v slučaju nesreče njih nesrečne družine dobile vse, kar je po socialnih zakonih dosegljivo. Tozadevno bo družba sv. Rafaela za varstvo izseljencev objavila v svoji prihodnji knjižici potrebne nasvete in navodila.

Zločinec alkohol

Mokronog, 20. novembra.

V Volčjih njivah so se fantje stepli in sedaj vidiš razrezane obraze po vseh cestah. — Nesrečni alkohol!

Uboj na svatbi

Brežice, 20. novembra.

V nedeljo 17. novembra se je v Župelevcu pri Brežicah vršila svatba na domu Jožefa Premelca. Kakor po navadi so se zbrali tudi tu domači fantje kakor tudi fantje iz bizeljske občine. Tekom večera se ni bilo med fanti nobene prepira, dasi jih je bilo nad 30 zbranih. Po polnoči pa so bili že precej razgreti od vina in žganja, tako da je malo besednega zbadanja povzročilo krvav obračun. Zadet po težkih udarcih s koli se je zgrudil Franc Kržančič nezavesten na tla. Dejanja so bili po očividnih osumljeni trije fantje, od katerih sta dva pobegnila, tretjega pa so orožniki zaprli. Težko poškodovanega Kržančiča so sicer spravili z vozom v brežiško bolnišnico, vendar je še tekom ponedeljka umrl. Pokojni France Kržančič je bil pameten in miren fant in se je šele lani vrnil od vojakov, napadalec pa so dobro znani pretepači.

Lojzek - deseti brat

Vič, 21. novembra.

Mrzlo deževno jesensko vreme zadnjih dni nas vse navdaja s strahom pred hudim nastopajočim mrazom in z neveselim spominom na lansko izredno ostro zimo. Vsa blede in ledena že kuka starka zima od vseh gora in gričev doli na naše ljubljansko polje in že čutimo njen ledeni dih, tesneje se zavijajo v svoje suknje. Ptice, ki poleti s svojim prepevanjem vsepovsod odpirajo blagim čuvstvom pot v naša srca, so že zdavnaj odletele. Vsaka živa stvar si išče sedaj zavetja in zatočišča pred nastopajočo zimo.

Tudi povsod poznani Lojzek od Sv. Katarine doma, si je domislil, da bo pozimi prijetneje sedeti doma na gorki peči, kakor hoditi okrog bos po zmrazlih tleh. Saj ga menda poznate. Lojzka od Sv. Katarine, priljubljenega popularnega prosjačka? Pozna ga vsa ljubljanska okolica in celo po Ljubljani sami ima baje znanec.

Nizkih krač, oguljenih hlač in predolgega suknjica z raztrgano, do kolen mahajočo podlogo in pokvečene vehe na glavi, jo primaha ob leskovki Lojzek bos vsake spomladi k nam doli v dolino, ko se enkrat vreme že bolj ustali. Vedno vesel in smejočega obraza hodi od hiše do hiše, iz vasi v vas; nima navade prositi kot drugi prosjaki, ker mu ljudje radevolje dajo »živeti in spat«. Pomudi se prav rad pri dekletil, pohlevno pride, jih po par hudomušnih besedah napravi rdečelčne in zardele in prešerno se smejoč odide dalje svojo pot. Možno se zna odrezati med možaki, otroško vesel je med otroci, ki mu jih nikoli ne manjka za spremstvo. Igra se z njimi, pleše z njimi »ringaraj« in »koloc« in če se pri tem nekoliko spotakne in pade, kdo bi jim napravil večje veselje! Tako živeč popolnoma očituje pravega desetega brata, le sem in tja mu uide bolesto trpek, otožen smehljaj.

Pa kako in zakaj? Ali nima morda Lojzek idiličnega brezskrbnega življenja, boste morda vprašali? — Star ni mnogo čez 30 let, zastal v rasti, da meri komaj en meter in pol, je bolnih oteklih nog, ki ne trpe obuvanja in norčava veselost izhaja iz razbolele pameti. Vse to pa je posledica pomembne zemeljske katastrofe.

Bilo je leta 1895. V zadovoljstvu je živel tiste dni tam pri Sv. Katarini žena v svesti si skromne, tihe sreče blagoslovljenega stanja. Že je imelo dete kmalu priti na svet, ko se je nenadoma tiste velikonočne noči sunkoma začela tresti hiša, slike so ropotaje popadale s sten na tla, šipe so zvenetale v oknih, tramovile je škripaje rilo v strop in ga vsak čas pretilo zrušiti nad ženo, zemlja pa je v krčevitih sunkih grozno bučala.

Nenavaden silen strah jo je kmalu nato položil v prezgodnjo postelj. Dete pa je imelo pohabljen, oteklo nogo, na ustecah pa je ležal bolesto trpek, otožen izraz...

Koledar

Petek, 22. nov.: Cecilija, devica mučenica.

Osebnosti

— Za veterinarskega delegata pri našem poslanstvu na Dunaju je imenovan g. dr. Janko R. Jar, dosedanj državni oblastni veterinarski referent v Mariboru. Opozorjamo na veliko važnost tega imenovanja posebno z ozirom na izvoz naše živine in mesa v Avstrijo.

— Iz vojaške službe. V višji tečaj konjeniške šole v Zemunu so odlojeni med drugimi poročniki Stanko Turk, Franjo Trutinger in Juro Horvat.

— Nov župan v Grčevcih (Slov. Krajina). Bivši veliki župan mariborske oblasti je razrešil dolžnosti župana Janeza Ešdida in je na njegovo mesto imenoval Stefana Gibičarja.

Novi grobovi

— V Ptuj je umrl po kratki bolezni g. Josip Slavinec v starosti 74 let. Pokojnik je bil znan narodnjak že pred vojno. Slovenci iz Ptuja so se zbirali dolgo vrsto let v njegovi gostilni, ki je bila skoz in skoz narodna. Z njim smo izgubili markantno osebnost izmed Ptujčanov stare slovenske garde. N. v. m. p.

— V Murski Soboti v bolnici je umrl Horvat Nikolaj, uslužbenec pri veleindustrijski J. Benku. Smrt je povzročila rana, ki jo je dobil pri žaganju. Po neprevidezni mu je tovariš zagnal v čelo poleno. Pri tem je zadobil precejšnjo rano, katero mu je zdravnik sesil. Pred dnevi se je rana zopet odprla. Prepeljali so ga v bolnico, toda pomoči ni bilo. Vnela se mu je možganska mrena in temu je podlegel.

Mala kronika

— Jubilejne znamke. V spomin 1000 letnice hrvatskega kraljevstva so izšle jubilejne znamke po 0.50, 1 in 3 dinarje, ki se prodajajo po 1 dinar dražje, nego so označene. Cisti dohodek je namenjen za dovršitev spominke bazilike v Tomislavgradu na Duvanskem Polju.

— Arhitektonski natečaj. Delniška družba za zgradbo hiš v Novem Sadu razpisuje za idejno skico o poslovnih in stanovanjskih hišah tri nagrade v znesku po 15.000, 10.000 in 5.000 Din s pravico do odkupa skice za 2000 Din. Podloge se dode proti plačilu 50 Din pri Akcionarskem društvu za gradnjo hiš v Novem Sadu, pisarna Zemljoradniške centralne kreditne zadruge, Novi Sad, Zeljenička 98.

— Poštni službeni zdravnik. Po pravilniku o odsotstvomljanju uradnikov in uslužbenecv poštne in brzojavne službe je treba vsak izostanek zaradi bolezni opravičiti v prvi vrsti z zdravniškim izpričevalom službenega zdravnika. Takih zdravnikov pa ministrstvo na področju naše oblastne poštne in brzojavne uprave do sedaj še ni imenovalo v nobenem kraju. Poštno, brzojavno in telefonsko osebje naj zato opravičilo svoje odsotnosti predlaga izpričevala državnih zdravnikov, kakor: sanitetnih referentov banske uprave in okrajnih načelnikov ter zdravnikov policijskih uprav.

— Delomor. Okrožno sodišče v Mariboru naznanja: Dne 19. oktobra 1929 so našli v mrtvašnici pokopališča v Radvanju novorojeno dete ženskega spola, ki je bilo, kakor je ugotovila sodna komisija pri obdukciji, takoj po porodu zadavljeno. Truplo je bilo zavito v cunj in rujav papir ter položeno v papirnat škaflijo. Ta škaflija je 9 cm visoka, 16 cm široka, 28 cm dolga, ima na pokrovu napis: »Hess, znotraj pokrova 4 fotografije posnetke tovarna ter pod istim napis: Betriebe der M. & L. Hess Schuhfabrik A.-G. Erfurt. Na eni čelni strani škaflije je nalepljena vigneta v obliki elipse žolte barve, na kateri se nahajajo v tisku napis: Hess, Boxcall, Z 6, Form 82, Art. Abs., 1923. S svinčnikom je napisana komaj vidna številka 350, dobro vidna je št. 510163, a na levi spodnji strani vignete je napisan s črnilom trgovski znak: L. Z. Ta škaflija se nahaja v shrambi okrožnega sodišča v Mariboru. Ker je mogoče priti na sled storileca na ta način, da se ugotovi, kdo da je bil v posesti te škaflije, naj trgovci s čevlji sporoče okrožnemu sodišču v Mariboru, če je kakšna oseba kupila v zadnjem času kakšne čevlje ženskega imena in vrste, ki se je pri tem uporabila opisana škaflija.

— Smrt angleškega industrijca v Jugoslaviji. Znan angleški industrijec Hubert William Jones, predstavitelj angleškega kapitala pri delniški družbi Destilacija drva v Tesliću v Bosni, je v teku treh

dni na mrzlici umrl. Jones je preje deloval na Kitajskem in v Rusiji, kjer se je oženil z Rusinjo. Pokojnik je bil blagega srca in je posebno rad pomagal ruskim emigrantom.

— Razširjen novomeški vodovod. Ze delj časa se opaja, da je kapaciteta dosedanje vodne črpalke v Stopičah premajhna. V svrhu povečave iste se je preteklo sredo vršil lokalni ogled na licu mesta. Povabljeni so bili k temu ogledu vsi prizadeti posestniki, zlasti mlinarji. Kakor čujemo, namerava občina instalirati novo črpalko, katere kapaciteta bi znašala 1000 litrov vode na minuto; dosedanja je imela samo 400 litrov na minuto.

— Srbski kmet — ustanovitelj šole. Lepo in prav nič vsakdanjo stvarnost so slavili te dni v srbski vasi Gvozdenoviči. Preprost kmet Milutin Savič je z lastnim denarjem sezidal sredi vasi šolo in jo odprl z najmodernejšimi učnimi pripomočki. Šola odgovarja vsem higijenskim zahtevam. Učitelji, ki so prisostvovali otvoritvi, se temu niso mogli dovolj načuditi. Milutin Savič nikakor ni bogat in si je le težko pridobil s trdim delom sredstva za zgradbo nove šole. Zato je njegova zasluga vredna še večjega priznanja. Kakor je slavni potekla skromno in je bilo le malo gostov pri otvoritvi lepe nove šole, tem večji je lahko ponos Milutina Saviča in njegove družine nad tem res redkim in osmimbenim uspehom.

— Tatvine na zagrebški koledarski pošti. V zadnjem času so na zagrebški koledarski pošti redno izginjala pisma iz inozemstva, v katerih se je mogel domnevati denar. Tanjšnji poštni uradnik L. je tatvine, pa tudi tatove nekajkrat javil ter so bili krivci kaznovani. Ker pa tatvine ne niso prenehale, se je zagrebška pošta dogovorila z ljubljansko pošto, da ji je le-ta nalašč poslala nekaj denarnih pisem. Pisma so točno dospela v Zagreb, a zvečer jih ni bilo več. Ker je bil ta dan v službi uradnik L., so ga zaprli in uvedli preiskavo.

— 500 letnica Kamenitih vrat v Zagrebu. Bratje hrvatskega zmla so dne 17. t. m. proslavili 500 letnico »Kamenitih vrat« v Zagrebu. Ob tej priliki se je v kapelici, ki se nahaja ob prehodu »Kamenitih vrat«, vršila služba božja. Obenem so BHZ slavili 24 letnico, odkar se je njihova organizacija obnovila.

— Dom za oslabele in stare obrtnike zgradi v Zagrebu Zveza hrvatskih obrtnikov.

— Poneverba v bosanski industrijski banki, ki jo je izvršil uradnik Prijatović, znaša po končni ugotovitvi 900.000 dinarjev.

— V Uradnem listu kraljevske banske uprave dravske banovine št. 1 z dne 20. novembra tekočega leta je objavljen »Zakon o banski upravi«, dalje »Uredba o ustanovitvi predstojništva mestne policije v mestih izven sedežev banovin« in »Pravilnik glede kolonij za dojenčke in male otroke«.

— Razpisana pošta. Razpisano je mesto poštne predstojnika v Sošanju (IV. r.). Prošnje naj se pošljejo na oblastno pošto uprave v Ljubljani do 25. novembra t. l.

— Zgradbarina za leto 1930. Tiskovine za napoved tega davka se dode v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in ne v Jugoslovanski tiskarni, kakor je bilo to včeraj napačno javljeno. Komad te tiskovine stane 1 Din. Imenovana knjigarna ima v zalogi tudi vse davčne tiskovine, ki so potrebne pri napovedi raznih davkov.

— Za Miklavža pripravljamo sledeče slikarice: Domače in tuje živali. I. del: Sesavci. Knjiga obsega vse živali mrzlega severa in vročega juga. Cena vezani knjigi je 30 Din. — Mali palček. Obisk na prisvaji in Robinson starši so tri najlepše mladinske knjižice s podobami. Cena vsaki knjižici je 20 Din. Založila jih je Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

— Gospodine. Vaše perilo pere, posuši, munga ali lika tovarna Jos Reich.

— Volnene nogavice, plenine in rokavice po nizkih cenah pri trgovki KARL PRELOG, Ljubljana.

— Rezanje kurjih očes in v meso vstalih nohtov radikalno in brez bolečin v kopališču hotela »Slon« dnevno (razen ponedeljka) od 8. do 19. ure (blagajna odprta do 18.30).

— Pediker Dekanič Ivan javlja, da se nahaja v kopališču hotela »Slon« cenj. občinstvu na razpolago.

Če klinopis bi brati znal in hieroglifov bi poznal značaj, nganko staro bi razbral. Pijača vseh pijač je »Buddha« čaj! Tea Import, Ljubljana, Aškerčeva 5.

Nesreča ne počiva

— Požar je uničil dne 20. t. m. v Bernardovcu, občina Smartno pri Ljviji zidnico in stanovanje, last Matije Tomažiča. Zgorelo je vse do tal, nekaj žita in obleke in 10 hl letošnjega vina.

Ljubljana

Kaj bo danes?

Drama: Zaprti.
Opera: Valkira.
Kino Ljubljanski dvor: Slon Nuri.
Union, verandna dvorana: Predava dr. Aleš Stanovnik: Na motorju iz Ljubljane v Rim in iz Rima v Prago.

Lekarne: Nočno službo imajo: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1 in Mr. Bohinec ded., Rimska cesta 24.

— Vreme v Ljubljani je bilo včeraj megleno in oblačno. Temperatura se je dvignila, da je jutraj toplomer kazal 3.4 stopinje, popoldne pa 6.4 stopinje Celzija. Barometer 769.1. Tudi drugod je bilo oblačno, le v Belgradu in Splitu je bilo jasno.

— Na motorju iz Ljubljane v Rim in iz Rima v Prago je naslov nocojšnjemu predavanju, ki ga bo imel g. dr. Aleš Stanovnik na VII. prosvetnem večeru. Predavanje je bogato ilustrirano s skioptičnimi slikami, ki nas seznavajo z vsemi zanimivostmi, katere je srečal predavatelj na brzem poletu preko Italije, Južne Tirolske, čez visoke gore skozi Salzburger do Praga. Na to predavanje vabimo zlasti naše sportnike, ki že kujejo načrte za svoje polete prihodnjega spomladi. Začetek ob 8 zvečer v verandni dvorani, konec ob 9. Cena: rezevirani 5 Din, sedeži 3 Din, stojališča 2 Din.

— Časnikarski koncert privabi vsako leto toliko ljubiteljev lepega petja in glasbe, pa tudi prijetne družabne zabave, ki se razvije po koncertu, da je velika unionska dvorana vedno pretesna. Tudi za letošnji koncert vlada že sedaj veliko zanimanje. Letos bo časnikarski koncert še posebno zanimiv, ker je spored izredno bogat in ker bo sledila odličnemu koncertnemu delu neprisiljena družabna zabava. Vstopnice bodo na razpolago prihodnji teden, na kar že zdaj opozarjamo cenjeno občinstvo, ker je na dan koncerta vsako leto velik naval na blagajno.

— Miklavž prihaja. Izložena okna raznih ljubljanskih trgovin zopet silno razveseljujejo mladino, ono najmlajšo do dvanaestih let, ki še ni prodrla v globoko »skrivnost« sv. Miklavža. Sedemletni možič in prav toliko stare gospodične sede zvečer doma in napenjajo svoje mlade močnike, da vendar ne bi nihčevar pozabili prošiti sv. Miklavža, naj prinese to in ono. Počasi in z globokim upanjem narekujejo starejšim bratcem, kaj vse naj napišejo v pismu na tega nebeskega radodarnika. Na prste štejejo, koliko dni je še do sv. Miklavža. »Štirinajste, pravi mamica in močje ugičije, ali je to več, kakor je prstov na obeh rokah. Več, toda le za malo. Potem bomo šli v Union, kamor bodo sv. Miklavža povabili šentpeterski Orli. Še vsako leto je sv. Miklavž tu najraje delil in najlepše se je tu slavil njegov prihod. Letos, pravijo, bo angelov in parkljev skupaj celo več kakor sto. Koliko bo takih, ki hočejo biti obdarovani, pa še nihče ne ve, le to se ve, da jih malo ne bo in da bodo iz vseh koncev mesta in vsake vrste stanu. Torej: sv. Miklavž pride letos spet v Union.

— Izporemba rodbinskega imena. Na prošnjo Ivana Posha, mizarskega mojstra v Ljubljani, je odobrena na temelju zakona o osebnih imenih izporemba njegovega rodbinskega imena v ime: Dogan.

— Slikarski tečaj otvori umetniška šola »Probad«. Istočasno opozarja vodstvo šole javnost tudi na grafičen tečaj, ki ga vodi slikar grafik Smrekar. Podrobnosti so razvidne na razglasni deski »Probad« v vestibulu tehniške srednje šole v Ljubljani.

— Na smrt obsojeni kostanj v Lattermannovem drevoredu, desni prve dvojice pri gornjem parku, brsti in si je ohranil tudi sveže zeleni šop listov. Vsekakor nekaj nenavadnega ob tem času, ko je toplomer padel že pod 0.

— Prijetilo se je, da te dni ni našla komisija ljublj. mestnega stavbenega urada neke nove ulice v našem mestu. Če se potem kak naveden zemljan izgubi v Ljubljani, ni torej nič čudnega. In to samo zato, ker smo se navadili ulice najmanj dvakrat na leto na novo krševati. Ni zlomek, da bi se človek ne izgubil.

Ne mučite svojih otrok z ribjim oljem, pravi vsak, ki je preizkusil posebno prijetni izdelek

JEMALT

ki je prirejen iz ribjega olja. Dobiva se v vseh lekarnah.

Veselite v vsaki hiši!

Gramofoni

v veliki izberi

vsakovrstne plošče v za'ogi

Tudi Vi kupite v Vašo največjo zadovoljnost pri nas.

Priporoča se

Tehnik Josip Banjač

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 20
V palači Okrožnega urada

Maribor

— Nastopno predavanje je imel v sredo ob 19.30 v avli tukajšnjega bogoslovja bogoslovni docent Stanko Cajnkari. Iz globin stare in nove zaveze je črpal obravnavajoč vprašanje božjega primata v sv. pismu, za kar je želi od vseh navzočih tople aplavz in priznanje. Slovesnosti so se udeležili predvsi knjezoškot dr. A. Karlin, pomožni škof dr. I. Tomažič, bivši oblasni komisar dr. Leskovar, mariborski stolni kanoniki s prosti dr. Matekom na čelu, predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec, vpkomeni minister I. Vesenjak, gimn. ravnatelj dr. Tomineš, bogoslovni profesorji, številni docentovi sošolci in drugi povabljeni gostje ter bogoslovci, ki so pred in po nastopnem predavanju obli dvoje primernih pesmi.

— Mala senzacija v gradbenem oziru bo za Maribor gotovo načrt izpolnitve prostora od Osetove hiše pa do Državnega mostu. Ze dolgo let sem se pretresa vprašanje, kako bi se dal ta zapuščen in zevajoči del ob najpomembnejšem mariborskem predelu spraviti v okvir monumentalnega in za mariborske razmere izredno prostranega Glavnega trga ter sosednih velikih stavb (Klančnik, Oset, Velika kavarna). Svočasno se nameravali zgraditi tukaj novi rotovž; pozneje so se pojavili načrti glede preselitve mariborske tržnice na terase, ki bi se zgradile na tem mestu posebno nizdol k Dravi. Sedaj sta se pa v znani svoji podjetnosti odločila A. Zlahtič in H. Berg postaviti na omenjenem prostoru dvojce trnadstropnih stanovanjskih in trgovinskih poslopij, ki bi izpolnila prostor od Osetove hiše pa do Drž. mostu. Mestna občina je zemljišče v to svrhu že dala na razpolago proti primerni odkupnini. V obeh poslopijih bodo v pritličju trgovski lokali; v posameznih nadstropjih pa večja stanovanja. Gradbene predprave so že v teku in mora gradbeni urad samo še izdelati načrt glede arhitektonske strani ter preureditve prometa na Glavnem trgu, ki bo dobil v zvezi z gradnjo obeh navedenih poslopij čisto drugo lice.

— K. zgraditvi Delavskega azila. Borza dela ponuja mestni občini za zgradnjo omenjenega zavoda posojilo v znesku 1.000.000 Din po 4%. Primanjkljaj v znesku 18.000 Din bi morala nositi mestna občina. Ravno radi tega še ni padla končno veljavna odločitev in se bodo pogajanja z Borzo dela še nadaljevala. Gradnja omenjenega zavoda, kjer bi imeli potujoči in samski delavci ceno prenočišče in hrano je projektirana za prihodnjo spomlad.

— Na delovnem trgu. Takoj doli zaposlitev preko tukajšnje Borze dela: 1 brivec, 2 čevljarja, 1 krojač, več gozdnih delavcev in rudarjev, več vajencev slašičarske in pekarske obrti in 4 pletilke.

— Dokazi bede. V Razvanju biva krojač S. Ze delj časa je brezposeln. Ker nima denarja za stanovanje, stanuje že več mesecev sem s svojo ženo in štirimi nedoletnimi otroci pod nekim — skednjem. Odprti srce, odprti roke... Darove sprejema tukajšnja uprava »Slovenca«.

— Še dva reklama kioska z električno uro dobimo v Mariboru. Eden se bo postavil na glavnem kolodvoru, drugi pa na Kralja Petra trgu. Spo-

Fr. Jaklič:

V poprevratnih dneh

(Iz knjige: »Agrarna reforma.«)

Vseh pa le ni bil ogrel. Med njimi so bili nekateri, ki so imeli precej papirja, živino v hlevu in še kako drugo blago, s katerimi bi se kdovekaj zgodilo, ako bi se začelo zares premoženje zravnavati.

»To ne more biti! Taka ne bo šlo!« so ugovarjali le-ti. »Kdo mi sme vzeti, ako nočem dati sam?«

»Kdo ti je pa doslej jemal? Ali so te kaj vprašali? V kašo so prišli in dati si moral, kolikor so obsodili, pa naj je bilo žito ali fižol. Ni ti ni pomagalo, ako si še tako javkal, da nimaš dosti za preživljanje. Kaj si mogel, ko so gnali iz hleva najboljšega vola ali kravo? Molčati si moral in še Boga hvaliti, ako so ti kaj papirja dali. Ali je kaj pomagalo vreščanje bab, ko so šla jajca in mast?«

»To je bilo enkrat, pa ne bo nobenkrat več. Zato pa vse ni nič zaleglo, ker je bilo milijonkrat prekleto. O, nas so že izučili! Pri meni ne bodo ničesar dobili, že vem, kam se spravi.«

»Raje vse zapijem,« je zavpil nekdo, »kakor bi pustil, da bi mi kaj vzeli, kar sem pristradal in privarčeval. Po vseh poslavah je to moje!«

Drugi mu je pritrjeval:

»Do zadnjega repa v hlevu prodam in spravim denar, pa naj dele!«

»Pri nas ne bo nihče ničesar dobil!«

»Hahaha!« so se krohotali oni, ki so soglašali z delitvijo. »Nič ne boste skrili in utajili. Vsi vemo, koliko kdo premore. Vse bo prišlo na dan! Hahaha!«

»Poznate tiste možičke z bajoneti? Tisti bodo zopet delali čudeže. Ali ste že pozabili? Nobeden ni nič imel, nobeden ni hotel dati ničesar, ko so pa ti prišli na vas, je bilo naenkrat vsega v izobilju! Delili bomo! Hahaha!«

Tako so kričali vse vprek in se zbadali oni, ki bi bili radi delili in oni, ki so se bali za blago in premoženje. Je že tako na svetu, da vsak raje drugo razdeljuje kakor svoje, a se ne brani segati po drugem.

Pazduh jih je nekaj časa gledal in je premišljeval, kako bi zabil in ko se mu je zdelo, je pa udaril:

»Na Polici ste slepi in gluhi! Zadnjič sem vam moral mreno izpraskati z očmi, da ste videli kupe blaga, ki ga je bila pustila vojska. Potlej ste šle šli k delitvi. Ali je komu žal, da je spregledal in je šel k delitvi? Ali je komu kaj škodoval moj svet? Sedaj vam moram pa ušesa odmašiti, da boste tudi vi slišali zvon, ki poje glasno, da ga poslušate ves svet in se pripravljate na novi čas, ki ga oznanja veliki zvon. Greh je, ako zamudite mašo, kadar vas vabi zvon in škodo boste imeli, ako boste preslišali zvon, ki sedaj poje po vsem svetu in napoveduje zjednačenje vseh pravice, vsega premoženja. Ali ne slišite silnih udarcev: vsi moramo imeti enake pravice! Nobenih revežev ne sme več biti na svetu Svet je dovolj velik in bogat za vse. Razdelimo

blago! Razdelimo premoženje! Razdelimo zemljo!«

»Pa si prav slišal? Zemlja se bo delila!« je zagnal eden izmed poliških kmetov in je uprl oči željno na usta govornika in je poslušnil, da bi ne preslišal odgovora.

»Tako jaz slišim in tako razumem in vam pravim, ne preslišite tega glasu, da ne pridete prekasno, da ne boste oškodovani.«

In ves zbor je planil enodušno in soglasno:

»Kje se bo delila? Kje? Pazduh! To nam povej!«

Vsi so bili pripravljeni planiti k delitvi in strah jih je začel oblivati, da ne bi prišli prekasno. Nestrpno so pričakovali odgovora.

Pazduh je sedaj čutil, da je delitev zemlje tista vzmet, ki je Poličane privzdigovala, da sebičnemu ni prijala delitev blaga in premoženja, ker so se bali za svojo last, a vseč jim je bila delitev zemlje, ker so bili prepričani, da jo imajo vsi premalo.

V njihovih sreih je zvonilo: zemlje! zemlje! in oči so čakale znamenja delitve.

»Povedal sem vam, da bomo delili zemljo grajščin in veleposestev, zemljo komun in države, vso tisto zemljo, katere lastniki ne morejo obdelovati in jo imajo več, kakor jo potrebujejo za svojo družino. Vsaka družina naj ima svoj grunt!«

»Tako je prav!« so kriknili mnogi. »Grunt mora biti dovolj velik. Kje ga bomo dobili? Kdaj?«

»Ozrite se naokrog pa boste videli dovolj zemlje, ki vpije po novem gospodarju. Ha!

Ne vidite nič? Ne slišite nič? Poslušnite! Za gorami buči! Za našimi gorami, kjer se razprostira graščinska zemlja po dolih in bregovih. Tam je samo en močan glas, ki vse za-

duši in prihaja iz močnih kmetijskih prsi: Zemlje! Zemlje! Graščina mora iti v kose! Mi bomo obdelovali graščinsko zemljo. Ali slišite tistega, ki vpije: Le vkup uboga kmetiška gmajna? Ali se v vaših žilah kri več ne premika? Ali vam ne diši graščinska zemlja z zelenimi logi in temnimi gozdovi? Ha! Ali boste res zamudili glavno mašo in nečete nobene zemlje?«

»Kdo pravi, da ne? Zemlje nam daj! Tudi mi jo hočemo!«

»Zemlje nimamo. Povedal sem vam, kje se dobi, kje se deli. Tja pojdite, da si zagotovite svoj del. Potem pa glejte, da vam drugi izpred nosa ne vzamejo, kar se vam samo ponuja. Kaj pa gozdovi na Suhi Polici in v Mrzli gori?«

»Vse mora biti naše!«

»Nič ne bo našega, ako boste dremali. Ne vidite, kako segajo sosedje po gozdovih na Suhi Polici? Ne slišite, kako vpijejo: Mrzlo gora je naša?«

»Pobijemo jih! Sami smo potrebni gozdov in logov. Naj le pridejo, če hočejo imeti krvave glave!«

Tulili so, kakor bi se ravnokar spoprijeli, srditost jim je bliskala v očeh, s pestmi so pa križili nad glavami in zamahovali.

Gorje buči, ob katero bi se bila pest zadela!

(Dalje.)

Düsseldorfskemu morilcu na sledu?

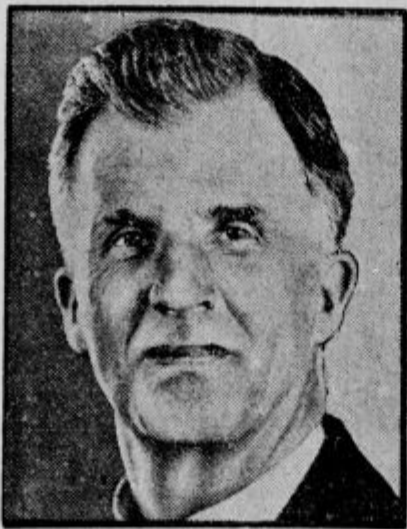
Spor med kriminalno in varnostno policijo

V Düsseldorfu se je pri zasledovanju morilca, ki že mesece spravlja tamkajšnje prebivalstvo v obup, strah in grozo, posrečilo ob zidu tovarne Haniel odkriti lopo, v kateri so našli krvavo ovratno ruto in ubijac, na katerem so jasne sledi, da je bil vporabljan. Lastnika te rute je sedaj policija izsledila. Gre za bivšega policijskega agenta Jurija Kocha, ki je okrog 25 let star in je bil tekom preiskave že dvakrat kot težko osumljen aretiran, pa zopet izpuščen. Policijski uslužbenec revirja, v katerem je bil pri tovarni Haniel izvršen umor, izjavljajo soglasno od komisarja do zadnjega stražnika, da so ruto, ki so jo našli v lopi, videli okoli vrata Kocha, ko so ga drugič prijeli in zaslišali.

Kocha sedaj varnostna policija v Düsseldorfu pridno išče. V njegovem dosedanjem bivališču, nekem prenočišču v severovzhodnem delu mesta, ga niso več našli. Njegovo aretacijo pa otežkoča okoliščina, ki je vse prebivalstvo silno iznenadila in seveda povzročila velikansko ogorčenje. Kocha namreč išče samo varnostna policija, medtem ko kriminalna policija vsako zasledovanje odklanja, ker stoji na stališču, da on ni morilec. Obe prejšnji aretaciji Kocha je pravtako izvršila samo varnostna policija, ki je nato Kocha z zbranim materialom izročila kriminalni policiji, ki ga je pa obakrat zopet izpustila, ker po njenem mnenju ni bilo dovolj dokazov proti Kochu. Iz Berlina sta prispela dva višja policijska uradnika, ki skušata izravnati nasprotstva med obema policijama. Ruto in ubijac so našli že popoldne, iz vzrokov, ki jih ni mogoče pojasniti, pa sta berlinska uradnika še-le drugi dan opoldne službeno zvedela o dogodku. Kako se bo vojna med varnostno po-

ki je klical, prej prekinil in zopet obesil slušalko. Uradnik, ki je bil pri telefonu, pa pri-sega, da ta mož ni bil nihče drugi kakor Jurij Koch. Spoznal da ga je po glasu, ki mu je dobro znan.

Novejša poročila iz Düsseldorfa pripovedujejo, da spor med kriminalno in varnostno policijo še vedno traja — v korist iskane-ga, pa še vedno ne izsledenega policijskega

Novi avstralski ministrski predsednik Scullin. Pri parlamentarnih volitvah v Avstraliji je doživel konservativna stranka, ki je bila sedaj na krmilu, težak poraz. Zmagala je delavska stranka in postavila Scullina za ministrskega predsednika.

agenta Jurija Kocha. Kriminalna policija še vedno noče priznati utemeljenega suma proti Kochu. Opira se na to, da na ovratni ruti, ki so jo našli v neki lopi blizu mesta, kjer je bila Albermannova umorjena, in ki je po pričevanju varnostne policije last Kocha, ni bilo nobenih krvavih sledov. Da suma ne utemeljujejo še le krvavi madeži, marveč že samo dejstvo, da so ruto našli tako blizu kraja umora, kriminalna policija noče priznati. Izjavlja dalje, da je zasledovani Koch že pri prvi aretaciji dokazal »zadosten alibi«. V koliko so preiskali takratne podatke za alibi, ne ve nihče.

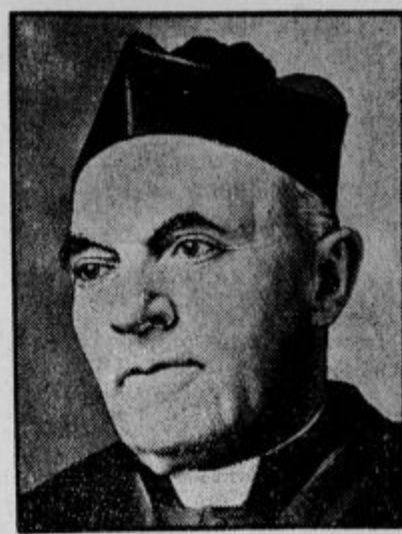
Prebivalstvo Düsseldorfa je seveda silno razburjeno in nestrpno pričakuje, kako se bo spor med kriminalno in varnostno policijo končal. Najbolj ogorčeno je nad kriminalno policijo, ki noče zasledovati osumljenega Kocha.

Draga ša'a

Ugledni trgovec v Nizzi je prejel te dni davčni predpis, s katerim mu je davkarija trikrat večji dohodninski davek predpisala kakor prejšnje leto. Htel je na davčni urad, da bi se pritožil. Davčni uradnik se je silno začudil, ko je slišal pritožbo, zakaj davek je bil predpisan na podlagi podatkov, ki jih je trgovec sam napovedal. Sedaj se je začudenje preselilo k trgovcu. Ta je odločno protestiral in zagotavljal, da on ni nikoli napovedal višjega dohodka, ker ga tudi nima. Poizvedbe so do-gnale, da si je neki dobri prijatelj dovolil šalo in je poslal davkariji z imenom trgovca podpisano pismo, v katerem je sporočil, da so se njegovi dohodki potrojili. »Sedaj vidite, da ste mi napravili krivico,« je dejal trgovec olajšan, ko je zvedel za to. »Znižajte torej predpis na tretjino.« — »Ne, to pa žal ne gre,« je odvrnil davčni uradnik. »Davkoplačevalec mora plačati davek, ki mu je predpisan, tudi če so ugovori opravičeni. Še le, ko so ugovori pravomočno priznani kot utemeljeni, dobi nazaj, kar je preveč plačal.« Trgovec je moral tedaj zaenkrat plačati trikratni davek. Seveda se je pa svojemu dobremu prijatelju za izkazano uslugo zahvalil tako krepko, da mu bo v bodoče prešlo veselje še enkrat napraviti tako šalo.

Kemal paša in pastirček

Predsednik turške republike Mustafa Kemal paša je adoptiral in dal svoje ime ne-kemu 13 letnemu pastirčku, katerega je srečal v Jalovi, mali vasi ob Marmarskem morju. Kemal je šel proti omenjeni vasi, kjer je želel, da se dvigne vzorno gospodarstvo. Med potjo je srečal nekega dečka in ga vprašal za pravo in najkrajšo pot. Kemala je iznenadil izredno inteligentni obraz malega pastirčka. Razgovarjajoč se z njim, je zvedel, da je deček sin revnega kmeta in da za sto dinarjev na mesec pase tujo živino. Predsednik republike je dal pastirju 1200 dinarjev, to je plačo za celo leto, in mu naročil, naj ga drugi dan obišče v njegovi vili. Pastirček je prišel drugi dan točno ob določeni uri. Tedaj mu je Kemal povedal, kdo da je, in vprašal dečka, če hoče postati njegov sin. Pastirček je vesel sprejel ponudbo, Kemal pa je takoj naročil vse potrebno za poslovljenje. Mali Mustafa se sedaj nahaja v neki bolnišnici, kjer bo ostal, dokler mu ne popravijo njegovega zobovja, ki je slabo, ker je deček stradal. Nato bo šel mali Mustafa v šolo.

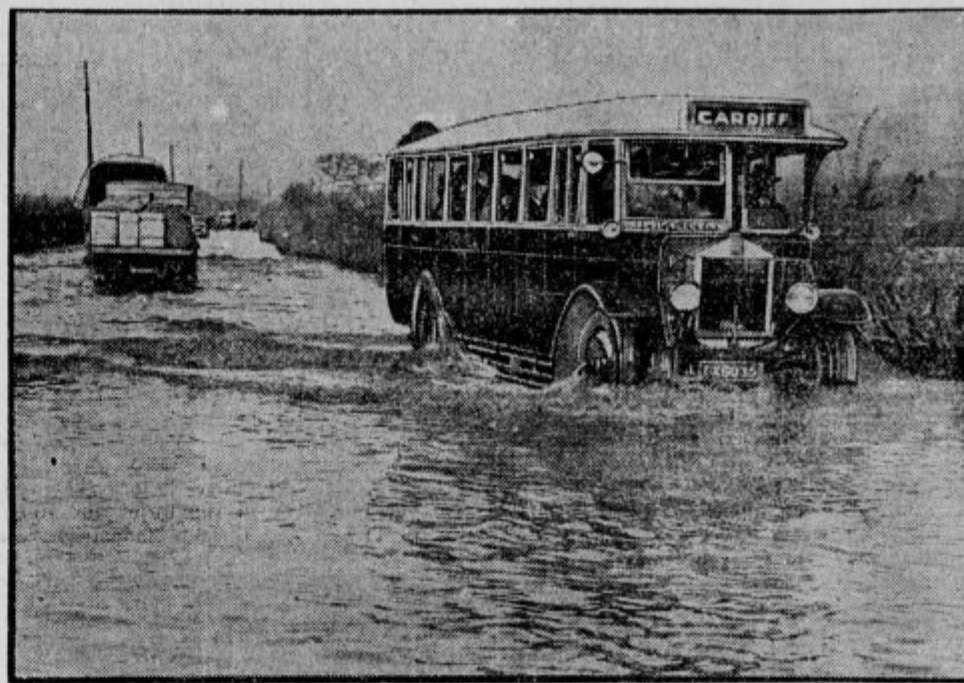
Novoimenovani pariški nadškof Verdier.

Ameriški izvoz avtomobilov

Zadnji dve leti se opaža v evropski avtomobilski industriji reorganizacija in koncentracija. Evropska avtomobilska industrija želi, da ohrani zase evropski avtomobilski trg in da po možnosti sama pokrije potrebe tako hitro razvijajočega se avtomobilskega prometa. Nemška avtomobilska industrija je izvršila reorganizacijo, v Franciji so nekatere tvornice uvedle ameriški način dela, v Češko-slovaški se snuje kartel, v katerega bi vstopile vse tvornice avtomobilov v državi. Sporedno s tem pa povišujejo vse vlade evropskih držav, v katerih je razvita avtomobilska industrija, carinske tarife, da zaščitijo svojo

Kaj je z ženitvijo angl. prestolonaslednika

Zadnje čase listi zelo mnogo pišejo o ženitvi Waleškega princa in pred kratkim je o tem celo izšla knjiga. No, sedaj pa postaja cela zadeva resna. Namreč bodoča konferenca britanskega kraljestva bo razpravljala o neki zelo važni stvari. Preden vsak angleški kralj zasede prestol, mora priseči, da ne bo prestopil v rimsko-katoliško cerkev, niti, da

Velike povodnji na Angleškem so povzročile ogromno škodo. Posebno težko je prizadeta zapadna obala. V južnem Walesu so bile vse ceste poplavljene. Na sliki vidimo, kako vozi avtobus na poplavljeni cesti.

se bo poročil s kako princezino rimsko-katoliške veroizpovedi. Bodoča konferenca ima med drugim odločiti o tem, če se ta prisega ukine ali ne. To pa radi tega, ker je angleški prestolonaslednik zelo naklonjen neki dami iz visokega angleškega plemstva. Ta dama je Mary Crichton Hypen Stuart, hči markija Bute. Stara je 23 let in pravijo, da je zelo lepa. Po razpoloženju sodeč, bi bila ta ženitev zelo povoljno sprejeta in da bi jo v celi Angliji srčno pozdravili, predvsem radi tega, ker ta dama izvira iz rodbine Stuart, torej iz rodbine, iz katere so izšli mnogi slavni angleški kralji. Edina zapreka pa je, da je rodbina Stuart katoliška in se po zakonu prestolonaslednik z njo ne more poročiti. Poročiti bi se pa mogel z njo seveda, če bi se odrekel prestolu. Iz dvornih krogov se ta vest niti ne potrjuje niti ne zanika, ima pa vseeno precej verjetnosti. Vendar jo je treba vzeti z rezervno.

avtomobilsko industrijo pred ameriško konkurenco. Za sedaj ni približnih podatkov o produkciji avtomobilske industrije v posameznih evropskih državah, toda če sodimo po podatkih prve polovice tekočega leta, lahko pričakujemo, da evropska industrija ne bo pokazala naraščanja produkcije. Na drugi strani pa je izvoz ameriških avtomobilov prišel do velikih števil. Po podatkih revije »Economic and Financial Review« zavzema v izvozu Zedinjenih držav l. 1929. prvo mesto izvoz avtomobilov. Še preteklega leta je bila na prvem mestu svila, a avtomobili na drugem. V prvih sedmih mesecih tekočega leta je izvoz avtomobilov poskočil za 35 odstotkov in dosegel v vrednosti ogromno številko 402,1 milijonov dolarjev. Izvoz potniških in tovornih avtomobilov je nasproti lanskemu letu narasel za 57 odstotkov. Ako ostane izvoz na taki višini še v drugi polovici leta, potem lahko računamo, da bo do konca leta izvoz avtomobilov dosegel vsoto 680 milijonov dolarjev. Število voz samih pa bo gotovo doseglo številko 1 milijon. Iz vsega tega se vidi, da reorganizacija evropske avtomobilske industrije ni nič škodila ameriški. V bližnji bodočnosti lahko pričakujemo še ostrejšo konkurenco, ker Amerika svojo produkcijo in izvoz organizira tako, da se ji n'treba bati evropske konkurence.

»Ze zopet si prišel brez peresnika v šolo? Kako bi pa vendar imenoval vojaka, ki bi šel brez puške v vojno?«
»General, gospod profesor!«

Lojze: »Vidiš, oni-le človek biva v marmornati palači.«
Tone: »Ali je mar milijonar?«
Lojze: »Kaj še! Nočni čuvaj je v neki banki.«

Čč. duhovščini

najuljudneje priporočam fini črna tirolski loden kot specialiteto za pelerine, hubertus plače itd. itd. Cenen nakup zagotovljen.

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA

Ortiz Rubio, novoizvoljeni predsednik Mehike.

licijo, ki začasno dela na lastno pest, in med kriminalno policijo končala, še ni mogoče vedeti. Samo to je gotovo, da se mora v interesu preiskave kar najhitreje končati.

Brezposelni Jurij Koch, ki ga išče varnostna policija, je mož, ki je Düsseldorfski kriminalni policiji že skozi več let v raznih slučajih pomagal. Koch se je na različnih krajih umora pojavil kot priča. Ko so ga pri neki taki priliki osumili in hoteli aretirati, se mu je posrečilo zbežati na ta način, da je klical pasantom, ki so ga hoteli prijati: »Pustite me, saj sem vendar sam policijski agent.« Čez nekaj ur so ga našli in priveli na komisariat. Kriminalna policija pa ga je zopet izpustila. Ob tej aretaciji je nosil ovratno ruto iz satena, ki je imela posebna znamenja in katero so pozneje stražniki varnostne policije spoznali.

Povelje za aretacijo Kocha je izdal policijski komisar poleg radi že opisanih okoliščin tudi radi naslednjega dogodka. Zvečer je neki mož telefonično poklical policijo in prosil naj mu natančno opišejo, kje leži grob umorjene 5 letne deklice Albermann. Telefonski razgovor se ni končal, ker ga je mož,

Prizori z berlinskih volitev. Na levi: Državni predsednik Hindenburg zapuša volišče. — Na desni: Tudi težko bolne volivce so posamezne stranke spravile na volišče.

